

การศึกษาและพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ศิลปหัตถกรรมจากวัสดุต้นตาล
ประเภทของใช้และของตกแต่ง

The Study and Development in Design of Handicraft Products made from
Coconut-Palm Wood: Household Items and Ornaments

วุฒิชัย วิภาทานัง

สาขาวิชาออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความต้องการของผู้บริโภค ที่มีต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์ศิลปหัตถกรรมจากวัสดุต้นตาลประเภทของใช้และของตกแต่ง โดยผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลแล้วนำมาพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ศิลปหัตถกรรมจากวัสดุต้นตาลประเภทของใช้และของตกแต่ง และขั้นตอนสุดท้ายที่ได้หลังจากการออกแบบคือ ศึกษาความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์ศิลปหัตถกรรมจากวัสดุต้นตาลประเภทของใช้และของตกแต่งที่ได้ออกแบบและพัฒนาขึ้นแล้วของผู้ที่สนใจผลิตภัณฑ์ โดยพื้นที่ในการวิจัยและเก็บข้อมูลคือจังหวัดเพชรบุรี โดยการเก็บข้อมูลความพึงพอใจต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์ พบว่า แนวทางในการออกแบบและประยุกต์ผลิตภัณฑ์จากวัสดุต้นตาลคือการออกแบบรูปแบบผลิตภัณฑ์ควรเน้นการใช้วัสดุที่เป็นพื้นถิ่นเพราะวัสดุเป็นวัสดุให้เห็นถึงเอกลักษณ์และวัฒนธรรมท้องถิ่นที่ชัดเจนส่วนที่ต้องปรับปรุงและแก้ไขคือ การออกแบบควรจะออกแบบโดยให้มีรูปทรงที่มีความเหมาะสมและสัมพันธ์กับการใช้งานเป็นอย่างมากและควรมีประโยชน์ใช้สอยที่ชัดเจนและหลากหลาย รูปทรงจะต้องมีความแปลกใหม่ รูปแบบมีความสร้างสรรค์มีจุดเด่น และมีประโยชน์ใช้สอยที่เหมาะสม โดยเน้นการผลิตที่ง่ายเพื่อเอื้อต่อเครื่องมือ และความสามารถของช่างผู้ผลิต ผลที่ได้จากการออกแบบและการศึกษาความพึงพอใจของผู้สนใจผลิตภัณฑ์สรุปได้ว่า ระดับความพึงพอใจของผู้ที่สนใจผลิตภัณฑ์ที่มีผลต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์จากวัสดุต้นตาลประเภทของใช้และของตกแต่ง ทุกด้าน ในภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่า ด้านประโยชน์ใช้สอยมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านรูปแบบมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ด้านความคงไว้ซึ่งศิลปวัฒนธรรม มีความพึงพอใจอยู่ในระดับ มาก ด้านความสวยงามมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

คำสำคัญ : ผลิตภัณฑ์หัตถกรรม, วัสดุต้นตาล

Abstract

This research focused on studying consumers' needs towards the designs of Handicrafts products made from coconut-palm wood: household items and ornaments, The researcher had studied the related information, then used it in developing the designs of handicraft products made from coconut-palm wood household items and ornaments. And, the last stage was to study the consumers' opinion toward the developed designs of handicraft products made from coconut-palm wood: household items and ornaments. The research and data collection were conducted in Phetchaburi province. The data of satisfaction toward the designs of product showed that the designs should have focused on using local materials since they obviously represented the local identity and culture. The areas needed to be improved were that the shape of the products should be suitable and related to usability significantly and should have explicit and various utilization. The shape had to be exotic. The designs needed to be creative and distinctive as well as suitable for utilization emphasizing on simple production process that could support the tools and craftsman's ability. The result of the designs and the study of satisfaction of people interested in the products could be summarized as follow, in general, the satisfaction of people interested in the designs of handicraft products made from coconut-palm: household items and ornaments in all aspects was high. When examined individually, the result found that the satisfaction toward utilization was the highest, the satisfaction toward the designs was high, the satisfaction toward the cultural preservation was high, and the satisfaction toward the designs' beauty was high respectively.

Keywords : Handicrafts, Coconut-Palm Wood

บทนำ

ผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชน หมายถึง การออกแบบผลิตภัณฑ์ที่เป็นเอกลักษณ์และลักษณะเฉพาะถิ่นของตนเองที่อาศัยอยู่โดยอาศัยสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติเป็นตัวกำหนดงานที่จะสร้างสรรค์ ไม่ว่าจะเป็นวัฒนธรรม ศาสนา ความเป็นอยู่และจากประสบการณ์ที่ถ่ายทอดต่อกันมา อีกปัจจัยหนึ่งคือ เรื่องของวัสดุที่อยู่ภายในท้องถิ่น ก็มีส่วนจำเป็นอย่างยิ่งที่จะเป็นตัวกำหนดงานที่จะออกแบบ อย่างบางชุมชนมีการคิดค้นในการนำผักตบชวาในการมาทำกรรมวิธีเพื่อให้เกิดเป็นผลิตภัณฑ์ออกมา บ้างก็นำเอาหวายมาสานเพื่อเป็นผลิตภัณฑ์เพื่อใช้สอย นำเอาไม้ไผ่มาสานเพื่อทำเป็นของใช้หรือเฟอร์นิเจอร์ นำเอากก ปอ ป่านมาพัฒนาเพื่อให้เกิดผลิตภัณฑ์ และอีกหลายอย่างที่เป็นวัสดุในชุมชนที่ได้นำมาก่อให้เกิดงานผลิตภัณฑ์ที่มีความคิดสร้างสรรค์และมีการใช้งานได้จริง แต่อาจเป็นเพราะสังคมและเทคโนโลยีที่ค่อนข้างรวดเร็วจึงอาจทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหลายอย่างเกี่ยวกับงานผลิตภัณฑ์ที่เกิดขึ้นภายในชุมชนรวมถึงวัสดุที่มีวิวัฒนาการใหม่ๆ ได้ถูกค้นพบจึงทำให้หลายกลุ่มมองไม่เห็นคุณค่าของวัสดุที่เกิดขึ้นภายในชุมชนและรวมถึงในการขาดผู้นำและผู้สานต่อหรือคิดค้นเพื่อสืบทอดในงานนั้นๆ

ผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกที่เป็นงานหัตถกรรม ถือเป็นส่วนสำคัญในการเพิ่มรายได้ให้กับชุมชนในด้านต่างๆ เช่น การท่องเที่ยวในเชิงศิลปะและวัฒนธรรมท้องถิ่น ชุมชนท้องถิ่นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะแสดงบทบาทในการแสดงเอกลักษณ์ในท้องถิ่นจากการสร้างผลิตภัณฑ์สินค้าต่างๆ ซึ่งวัสดุจากธรรมชาติภายในท้องถิ่นก็สามารถเป็นตัวแทนที่สื่อถึงรูปแบบ รูปลักษณ์ในตัวของผลิตภัณฑ์ชนิดนั้นได้ จากที่ได้กล่าวมาข้างต้น ต้นตอคือได้ว่าเป็นพืชเศรษฐกิจที่มีประโยชน์อย่างมากในการให้คุณและประโยชน์ ทั้งนี้ก็เพราะบางส่วนของตาลนั้นมีประโยชน์อย่างมาก ซึ่งอาจจะเป็นที่ให้ทั้งอาหารและสิ่งจำเป็นแก่ชีวิต เพื่อเป็นการนำวัสดุธรรมชาติที่เหลือใช้มาเพิ่มคุณค่าและทำให้เกิดประโยชน์มากขึ้น ผู้วิจัยได้กล่าวถึงความสำคัญและคุณค่าในการใช้วัสดุจากธรรมชาติ ซึ่งในปัจจุบันได้มีบางกลุ่มได้สร้างงานผลิตภัณฑ์ที่นำวัสดุจากต้นตาลมาใช้ในงานออกแบบแต่ยังขาดความน่าสนใจในเรื่องของการผลิตและจำหน่ายมากนัก อาจเนื่องมาจากไม่สามารถทำให้รู้จักกันแพร่หลายหรืออาจเป็นเพราะตัววัสดุซึ่งไม่สามารถดึงดูดความสนใจได้ดีเท่าที่ควรทั้งๆ ที่ตาลเป็นวัสดุที่มีคุณสมบัติในการออกแบบครบถ้วนไม่ว่าจะเป็นการทนต่อสภาพอากาศที่ร้อนชื้นสูงของเมืองไทยหรือลักษณะผิวที่นำสัมผัสของชิ้นงานเมื่อผลิตเสร็จแล้ว ดังนั้นผู้วิจัยได้เล็งเห็นประโยชน์และความเป็นไปได้ในด้านคุณสมบัติต่างๆ ของตาลรวมถึงถึงความสามารถที่มีอยู่ในการออกแบบจึงก่อให้เกิดแนวคิดและคิดค้นเพื่อที่จะได้ศึกษาเกี่ยวกับวัสดุจากต้นตาล ในการนำส่วนต่างๆ ของต้นตาลมาประยุกต์และออกแบบผลิตภัณฑ์ที่มาจากวัสดุจากตาล

เพื่อให้เป็นแนวทางเพื่อให้มีรูปแบบผลิตภัณฑ์แปลกใหม่ที่น่าสนใจซึ่งอาจจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ประกอบการด้านผลิตภัณฑ์หัตถกรรมของที่ระลึก ผู้บริโภค ผู้สนใจทั่วไปหรือด้านการพัฒนาทางวิชาการในรูปแบบต่างๆ และเน้นถึงความเป็นเอกลักษณ์จุดขายของผลิตภัณฑ์นั้นๆ แก่ชุมชนและยังช่วยในด้านการอนุรักษ์และส่งเสริมอาชีพงานผลิตภัณฑ์พื้นบ้านของคนในท้องถิ่นและคนไทยให้เป็นที่รู้จักและมีการพัฒนาที่ดียิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการของผู้บริโภคที่มีต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์ศิลปหัตถกรรมจากวัสดุต้นตาลประเภทของใช้และของตกแต่ง
2. เพื่อพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ศิลปหัตถกรรมจากวัสดุตาลประเภทของใช้และของตกแต่ง
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์ศิลปหัตถกรรมจากวัสดุตาลประเภทของใช้และของตกแต่งที่ได้ออกแบบและพัฒนาขึ้นแล้วของผู้ที่สนใจผลิตภัณฑ์

ขอบเขตการวิจัย

1. เป็นการศึกษาลักษณะเฉพาะของวัสดุตาล และผลิตภัณฑ์ศิลปหัตถกรรมจากตาล กรรมวิธีการผลิต วัสดุอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องในด้านของการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ศิลปหัตถกรรมจากตาลกรณีศึกษากลุ่มหัตถกรรม ตำบลหนองปรุง อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี
2. เป็นการออกแบบและพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ศิลปหัตถกรรมจากตาลประเภทของใช้และของตกแต่ง โดยกลุ่มหัตถกรรมตำบลหนองปรุง อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี

ตัวแปรที่ทำการศึกษา

1. ศึกษาความต้องการของผู้บริโภคที่มีต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์ศิลปหัตถกรรมจากวัสดุตาลประเภทของใช้และของตกแต่ง
2. ศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์ศิลปหัตถกรรมจากวัสดุตาลประเภทของใช้และของตกแต่งที่ได้ออกแบบและพัฒนาขึ้นแล้วของช่างผู้ผลิต ผู้จำหน่าย และผู้ที่สนใจผลิตภัณฑ์

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ช่างผู้ผลิตงานผลิตภัณฑ์ศิลปหัตถกรรมจากวัสดุตาลประเภทของใช้และของตกแต่ง กลุ่มหัตถกรรม ตำบลหนองปรุง อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี
2. ผู้จำหน่าย ตำบลหนองปรุง อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี
3. ผู้ที่สนใจผลิตภัณฑ์ จำนวน 100 คน

กรอบแนวคิดในงานวิจัย

1. ขั้นตอนที่ 1 ขั้นตอนพัฒนาผลิตภัณฑ์จากวัสดุต้นตาล

ในการออกแบบ โดยการนำเสนอแบบร่างและแนวความคิดในการออกแบบ (Idea Sketch) ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้แนวความคิดของ Luddington (อ้างใน นิรัช สุดสังข์, 2548 : 23) ในด้านกระบวนการออกแบบและการพัฒนาผลิตภัณฑ์ มีลำดับขั้นตอนดังนี้ 1) สรุปรูปแบบและคุณสมบัติของวัสดุที่นำมาประยุกต์ร่วมกับวัสดุอื่น 2) เลือกเสนอความคิดเห็นที่ดีที่สุด 3) เขียนแบบเพื่อการผลิต 4) สร้างหุ่นจำลอง 5) ประเมินการออกแบบ

2. ขั้นตอนที่ 2 เพื่อศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์

การศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์ ศิลปหัตถกรรมจากวัสดุตาลประเภทของใช้และของตกแต่งที่ได้ออกแบบและพัฒนาขึ้นแล้วจาก โดยการศึกษาจากผู้ที่สนใจผลิตภัณฑ์ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้แนวคิดของ วิบูลย์ ลี้สุวรรณ (2538 : 90) ได้แก่ 1) ด้านรูปแบบ 2) ด้านประโยชน์ใช้สอย 3) ด้านความสวยงาม 4) ด้านความคงไว้ซึ่งศิลปวัฒนธรรม

วิธีดำเนินการวิจัย

เพื่อศึกษาความต้องการของผู้บริโภคที่มีต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์ ศิลปหัตถกรรมจากวัสดุตาลประเภทของใช้และของตกแต่ง โดยแบ่งการศึกษาเป็น 2 ตอนคือ

ตอนที่ 1 ศึกษาารูปแบบผลิตภัณฑ์ศิลปหัตถกรรมจากวัสดุตาล ประเภทของใช้และของตกแต่ง

ตอนที่ 2 ศึกษาความต้องการของผู้บริโภคที่มีต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์ศิลปหัตถกรรมจากวัสดุตาลประเภทของใช้และของตกแต่ง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ช่างผู้ผลิตงานผลิตภัณฑ์ศิลปหัตถกรรมจากวัสดุตาล ประเภทของใช้และของตกแต่งกลุ่มหัตถกรรม ตำบลหนองปร่ง อำเภอย้าย้อย จังหวัดเพชรบุรี โดยศึกษาจากผู้ให้ข้อมูล จำนวน 20 คน

2. ผู้จำหน่ายผลิตภัณฑ์ อำเภอมือง จังหวัดเพชรบุรี โดยศึกษาจากผู้ให้ข้อมูลจำนวน 10 คน

3. ผู้ที่สนใจผลิตภัณฑ์ นักท่องเที่ยว จากแหล่งท่องเที่ยว อำเภอมือง จังหวัดเพชรบุรี 100 คน

ขั้นตอนและวิธีการประยุกต์และพัฒนาผลิตภัณฑ์

นำข้อมูลที่ได้จากความคิดเห็นของผู้บริโภคเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์จากต้นตาลทั้งข้อดีและข้อเสียมาวิเคราะห์เพื่อสรุปเป็นแนวทางในการออกแบบโดยมีลำดับขั้นตอนดังนี้

1. สรุปรวมผลข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ช่างผู้ผลิตและผู้จำหน่ายผลิตภัณฑ์

2. สรุปรูปแบบและนำเสนอความคิด โดยใช้แบบสัมภาษณ์ในการเก็บข้อมูลจากช่างผู้ผลิต

3. เลือกเสนอความคิดเห็นที่ดีที่สุดของช่างผู้ผลิต เพื่อหาความเป็นไปได้ในการออกแบบและรูปแบบที่ได้รับความนิยมและคิดเห็นมากที่สุด

4. การเขียนแบบเพื่อการผลิตนำรูปแบบผลิตภัณฑ์ที่ได้รับความนิยมมากที่สุดมาทำการร่างภาพผลิตภัณฑ์เพื่อเตรียมสู่ขั้นตอนการเขียนแบบ ในด้านการใช้วัสดุ โครงสร้าง ขนาดสัดส่วน การตกแต่งและความสวยงาม

5. สร้างหุ่นจำลอง นำรูปแบบที่ได้ทำการออกแบบและประเมินมาทำการผลิตสร้างหุ่นจำลองต้นแบบ

ขั้นตอนศึกษาความพึงพอใจ

เพื่อศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์ศิลปหัตถกรรมจากวัสดุตาลประเภทของใช้และของตกแต่งที่ได้ออกแบบและพัฒนาขึ้นแล้วของช่างผู้ผลิต ผู้จำหน่าย และผู้ที่สนใจผลิตภัณฑ์

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้ที่สนใจผลิตภัณฑ์ ที่เข้ามาชมงานแสดงสินค้าชุมชน (OTOP) ณ สถานที่จัดงานแสดงสินค้าเมืองทองธานีหรืองานแสดงสินค้าผลิตภัณฑ์ชุมชนทั่วไปที่จัดขึ้นภายในเขตปริมณฑล จำนวน 100 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

สำหรับวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 1

เพื่อศึกษาความต้องการของผู้บริโภคที่มีต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์ศิลปหัตถกรรมจากวัสดุตาลประเภทของใช้และของตกแต่ง โดยแบ่งการศึกษาเป็น 2 ตอนคือ

ตอนที่ 1 ศึกษาารูปแบบผลิตภัณฑ์ศิลปหัตถกรรมจากวัสดุตาล ประเภทของใช้และของตกแต่ง วิเคราะห์ข้อมูลแบบบรรยายภาพประกอบ

ตอนที่ 2 ศึกษาความต้องการของผู้บริโภคที่มีต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์ศิลปหัตถกรรมจากวัสดุตาลประเภทของใช้และของตกแต่ง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย เพื่อนำข้อมูลไปสู่การออกแบบ

สำหรับวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 2

ขั้นตอนการพัฒนาารูปแบบผลิตภัณฑ์ศิลปหัตถกรรมจากวัสดุตาลประเภทของใช้และของตกแต่ง

สำหรับวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 3

เพื่อศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์ศิลปหัตถกรรมจากวัสดุตาลประเภทของใช้และของตกแต่งที่ได้ออกแบบและพัฒนาขึ้นแล้วของช่างผู้ผลิต ผู้จำหน่าย และผู้ที่สนใจผลิตภัณฑ์หรืองานแสดงสินค้าผลิตภัณฑ์ชุมชนทั่วไปที่จัดขึ้นภายในเขตปริมณฑล จำนวน 100 คน

การวิเคราะห์ความพึงพอใจที่มีผลต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์ ที่ได้รับการออกแบบ โดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับความคิดเห็น

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ศึกษาแบบผลิตภัณฑ์ศิลปหัตถกรรมจากวัสดุทาลประเภทของใช้และของตกแต่ง

ตารางที่ 1 ตารางแสดงรูปแบบทั่วไปของผลิตภัณฑ์จากวัสดุทาลแบบเดิม

			
ผลิตภัณฑ์ชุดน้ำพริก	ผลิตภัณฑ์ชุดเชิงเทียน	ผลิตภัณฑ์กระถาง	ผลิตภัณฑ์กล่องเก็บของ
			
ผลิตภัณฑ์ชุดแก้ว	ผลิตภัณฑ์ชุดใส่กระดาษทิชชู	ผลิตภัณฑ์ชามใส่น้ำ	ผลิตภัณฑ์ถาดรอง

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาความคิดเห็นด้านความพึงพอใจ ต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์จากวัสดุต้นทาล ในรูปแบบปัจจุบัน

ตารางที่ 2 แสดงผลในการสอบถามความคิดเห็นด้านความพึงพอใจที่มี ต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์เดิม

รายการ	n = 100		ระดับ
	\bar{X}	S.D.	
1. รูปแบบมีประโยชน์ใช้สอยที่เหมาะสม	2.38	.66	น้อย
2. รูปแบบมีความสวยงาม	2.52	.55	ปานกลาง
3. รูปแบบมีความทันสมัย	2.63	.54	ปานกลาง
4. วัสดุสื่อถึงเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น	4.38	.58	มาก
5. วัสดุแสดงถึงคุณค่าของงาน	3.95	.62	มาก
6. รูปแบบมีความสร้างสรรค์และจุดเด่น	2.09	.75	น้อย
7. รูปแบบมีความแปลกใหม่	1.92	.76	น้อย
8. รูปแบบกับวัสดุมีความสอดคล้องกับการใช้งาน	2.73	.66	ปานกลาง
9. สีสันทและลวดลายมีความโดดเด่น	2.94	.54	ปานกลาง
10. ความประทับใจในรูปแบบโดยรวม	2.92	.73	ปานกลาง
รวมทุกด้าน	2.84	.63	ปานกลาง

จากตารางพบว่า ความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มี ต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์จากวัสดุต้นตาลประเภทของใช้และของตกแต่ง ในรูปแบบปัจจุบันนั้น สรุปได้ว่า ผู้บริโภคมีความพึงพอใจในวัสดุที่สื่อถึงเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นและวัสดุแสดงถึงคุณค่าของงานอยู่ในเกณฑ์พึงพอใจมาก และความพึงพอใจที่มีน้อยและควรที่จะได้รับการปรับปรุงคือรูปแบบมีประโยชน์ใช้สอยที่ไม่เหมาะสม รูปแบบมีความสร้างสรรค์และจุดเด่นน้อยและรูปแบบไม่มีความแปลกใหม่ ผลดังกล่าวจึงเป็นประเด็นที่การออกแบบต้องเข้าไปแก้ปัญหามาเพื่อปรับปรุงเพื่อให้เหมาะสมและเป็นที่ต้องการของผู้บริโภค

ขั้นตอนการพัฒนาารูปแบบผลิตภัณฑ์ศิลปหัตถกรรมจากวัสดุตาลประเภทของใช้และของตกแต่ง

แนวทางการออกแบบภาพรวม

แนวทางในการออกแบบรูปแบบผลิตภัณฑ์ศิลปหัตถกรรมจากวัสดุตาลประเภทของใช้และของตกแต่ง คือ ควรออกแบบโดยเน้นการใช้วัสดุที่เป็นพื้นถิ่นเพราะวัสดุเป็นตัวสื่อให้เห็นถึงเอกลักษณ์และวัฒนธรรมท้องถิ่นที่ชัดเจนส่วนที่ต้องปรับปรุงและแก้ไข คือ การออกแบบควรจะออกแบบโดยให้มีรูปทรงที่มี

ความเหมาะสมและสัมพันธ์กับการใช้งานเป็นอย่างมาก คือควรจะมีประโยชน์ใช้สอยที่ชัดเจนและหลากหลาย รูปทรงจะต้องมีความแปลกใหม่ รูปแบบมีความสร้างสรรค์และจุดเด่น และมีประโยชน์ใช้สอยที่เหมาะสม เพื่อเพิ่มแนวทางให้กับผลิตภัณฑ์ศิลปหัตถกรรมแนวทางในการเปลี่ยนแปลงรูปทรงควรเป็นรูปทรงที่ไม่อยากเพราะบางครั้งอาจจะสร้างไม่ได้เพราะช่างในชุมชนบางกลุ่มเครื่องมือในการสร้างยังไม่ทันสมัยพอ การประยุกต์รูปแบบเป็นการออกแบบเพื่อเพิ่มความแปลกใหม่ในงานหัตถกรรม บางครั้งถ้ามีความแปลกใหม่มากๆ กลุ่มผู้บริโภคจะเกิดความสับสนของตัวผลิตภัณฑ์ และอาจจะเป็นการเสี่ยงต่อการสร้างต้นแบบของช่างผู้ผลิต เพราะจะไปกระทบต่อกระบวนการผลิตและต้นทุน รวมถึงเวลาในการผลิต แนวทางความคิดเห็นในการเปลี่ยนแปลงลดทอน รูปทรง สีสนัวัสดุตาลเป็นอะไรที่เล่นเรื่องของสียากควรจะกำหนดให้เป็นสีแบบเดิมและสีของธรรมชาติเข้าไว้ เพราะจะเป็นเอกลักษณ์ของวัสดุตาล โดยมีการใช้งานเพิ่มมากขึ้นเพื่อให้รูปทรงมีความเหมาะสมกับหน้าที่ใช้การออกแบบผลิตภัณฑ์ในปัจจุบันการเน้นการใช้งานมากขึ้นถือเป็นจุดเด่นอีกอย่างในตัวผลิตภัณฑ์

ตารางที่ 3 ต้นแบบผลิตภัณฑ์จากวัสดุตาลประเภทของใช้และของตกแต่งที่ได้ออกแบบ

รูปแบบ	แนวความคิด
	<p>ชั้นจัดเก็บอุปกรณ์แบบเอนกประสงค์</p> <p>แนวความคิดให้มีการใช้งานที่หลากหลายโดยการประยุกต์จากรูปแบบเดิมที่เคยมีอยู่ รูปทรงได้แนวความคิดจากรูปทรงเลขาคณิตเพื่อง่ายต่อการผลิต อาจดูเหมือนธรรมดา แต่ได้เน้นในเรื่องของการใช้งานเพิ่มมากขึ้น โดยการใช้งานนอกเหนือจากจัดเก็บอุปกรณ์แล้วสามารถใช้เป็นเก้าอี้สำหรับนั่งได้ ด้านบนสามารถที่จะมีเบาะมารองนั่งและเปิด - ปิดเพื่อเก็บของ ชั้นนี้สามารถที่จะถอดประกอบได้เพื่อสะดวกในเรื่องของการขนส่ง และการแยกประกอบหรือติดตั้ง</p>
	<p>เก้าอี้แบบเอนกประสงค์</p> <p>รูปทรงได้แนวความคิดจากรูปทรงเลขาคณิตเพื่อง่ายต่อการผลิตและเพื่อให้เหมาะสมกับร่างกายมนุษย์ และเป็นการออกแบบให้มีรูปทรงแบบเรียบง่ายมีการใช้งานที่ชัดเจน และมีการใช้งานอย่างอื่นร่วมด้วย สามารถมีช่องในการจัดเก็บสิ่งของได้ จุดเด่นที่น่าสนใจคือเรื่องของการใช้งานที่หลากหลาย รูปทรงไม่ใหญ่มากเกินไป สามารถใช้ประดับหรือตกแต่งได้ชั้นนี้สามารถที่จะถอดประกอบได้เพื่อสะดวกในเรื่องของการขนส่ง</p>
	<p>โคมไฟ</p> <p>ออกแบบให้มีการใช้งานที่หลากหลายและสามารถที่จะประดับตกแต่งได้ โดยการใช้งานนอกเหนือจากให้แสงสว่างแล้ว ในส่วนด้านล่างสามารถใช้เป็นส่วนในการจัดเก็บของหรืออุปกรณ์ได้ ในส่วนของโคมไฟชั้นนี้สามารถที่จะถอดประกอบได้เพื่อสะดวกในเรื่องของการขนส่ง และการแยกประกอบหรือติดตั้ง</p>

รูปแบบ	แนวความคิด
<p>ตารางที่ 3 (ต่อ)</p> 	<p>กล่องเก็บอุปกรณ์ขนาดเล็ก</p> <p>การนำเอารูปทรงจากธรรมชาติมาผสมผสานกันในการออกแบบ เพื่อเพิ่มความแปลกใหม่ของรูปทรง การใช้งาน ความน่าสนใจ และถือเป็นแนวทางอีกทางที่เป็นทางเลือกอีกอย่างสำหรับผู้บริโภค โดยการนำรูปทรงจากธรรมชาติมาทำการออกแบบนั้นสามารถนำมาออกแบบได้หลายอย่างเช่น การออกแบบมาจากผลส้ม แอปเปิ้ล มะม่วง มังคุด และอีกหลายๆอย่างมากมายในเรื่องของวัสดุยังคงเป็นวัสดุจากตาลที่ต้องการให้เห็นถึงเอกลักษณ์ในตัวที่มีอยู่</p>
	<p>กล่องทิชชู</p> <p>แนวความคิดคือการนำเอาแบบเดิมที่มีอยู่แล้วมาเพิ่มการใช้งานแบบใหม่ และเสริมการใช้งานได้อีกหลายทางเช่น ทำเป็นที่ใส่ไม้จิ้มฟัน เพิ่มส่วนรองให้ดูมีความสวยงามและอีกอย่างยังคงวัสดุจากตาลที่ต้องการให้เห็นถึงเอกลักษณ์ในตัวที่มีอยู่</p>
	<p>ชั้นจัดเก็บอุปกรณ์แบบเอนกประสงค์</p> <p>การออกแบบโดยให้มีการใช้งานที่หลากหลายโดยรูปทรงได้แนวความคิดมาจากรูปทรงเลขาคณิตเพื่อง่ายต่อการผลิต อาจดูเหมือนธรรมดาแต่ได้เน้นในเรื่องของการใช้งานเพิ่มมากขึ้น โดยการใช้งานนอกเหนือจากจัดเก็บอุปกรณ์แล้ว ในส่วนด้านบนสามารถใช้เป็นส่วนในการจัดเก็บของหรือแขวนอุปกรณ์ได้ และยังมีส่วนที่เพิ่มมาคือ นาฬิกา เพื่อเพิ่มความดึงดูดแก่ผู้บริโภค ชั้นนี้สามารถที่จะถอดประกอบได้เพื่อสะดวกในเรื่องของการขนส่ง และการแยกประกอบหรือติดตั้ง</p>

สรุปผลขั้นตอนการศึกษาความพึงพอใจ

เพื่อศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์ศิลปหัตถกรรมจากวัสดุตาลประเภทของใช้และของตกแต่งที่ได้ออกแบบและพัฒนาขึ้นแล้วของช่างผู้ผลิต ผู้จำหน่าย และผู้ที่สนใจผลิตภัณฑ์หรืองานแสดงสินค้าผลิตภัณฑ์ชุมชนทั่วไปที่จัดขึ้นภายในเขตปริมณฑล จำนวน 100 คน

โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

4.50 - 5.00	หมายถึง	มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด
3.50 - 4.49	หมายถึง	มีความพึงพอใจในระดับมาก
2.50 - 3.49	หมายถึง	มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง
1.50 - 2.49	หมายถึง	มีความพึงพอใจในระดับน้อย
1.00 - 1.49	หมายถึง	มีความพึงพอใจในระดับน้อยที่สุด

ตารางที่ 4 แสดงค่าเฉลี่ย ระดับความพึงพอใจของผู้ที่สนใจผลิตภัณฑ์ที่มีผลต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์จากวัสดุต้นตาล ด้านรูปแบบ

รายการ	n = 100		ระดับความพึงพอใจ
	\bar{X}	S.D.	
ด้านรูปแบบ			
- ผลิตภัณฑ์มีรูปแบบใช้สอยที่ทันสมัย	4.30	.69	มาก
- ผลิตภัณฑ์มีรูปทรงที่ทันสมัย	3.34	.86	ปานกลาง
- ผลิตภัณฑ์มีรูปแบบเหมาะกับปัจจุบัน	3.63	.85	มาก
รวม	3.75	.80	มาก
ด้านประโยชน์ใช้สอย			
- ผลิตภัณฑ์มีประโยชน์ใช้สอยที่เหมาะสม	4.36	.84	มาก
- ผลิตภัณฑ์สามารถใช้งานได้อย่างคุ้มค่า	4.59	.87	มากที่สุด
- ผลิตภัณฑ์มีความเหมาะสมกับรูปร่างรูปทรง วัสดุ	4.15	.67	มาก
รวม	4.36	.79	มาก
ด้านความสวยงาม			
- ผลิตภัณฑ์มีความงามเรื่องของรูปทรง	2.89	.64	ปานกลาง
- ผลิตภัณฑ์มีความงามเรื่องของลวดลาย และสี	2.57	.77	ปานกลาง
- ผลิตภัณฑ์มีความงามเรื่องของวัสดุ	4.30	.85	มาก
รวม	3.25	.75	มาก
ด้านความคงไว้ซึ่งศิลปวัฒนธรรม			
- รูปทรงมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น	2.80	.61	ปานกลาง
- ลวดลาย สี สีสื่อถึงความ เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น	3.55	.78	มาก
- วัสดุในการผลิตสื่อในความเป็นเอกลักษณ์	4.55	.82	มากที่สุด
รวม	3.63	.73	มาก

ตารางที่ 5 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความพึงพอใจ ผลรวมรูปแบบผลิตภัณฑ์จากวัสดุต้นตาลทุกด้าน

รูปแบบ	\bar{X}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
ด้านรูปแบบ	3.75	.80	มาก
ด้านประโยชน์ใช้สอย	4.36	.79	มาก
ด้านความสวยงาม	3.25	.75	ปานกลาง
ด้านความคงไว้ซึ่งศิลปวัฒนธรรม	3.63	.73	มาก
ผลรวม	3.74	.76	มาก

จากตารางพบว่า ผู้ที่สนใจผลิตภัณฑ์ที่มีผลต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์จากวัสดุต้นตาลทุกด้าน ในภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.74$) เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่า ด้านประโยชน์ใช้สอย มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.36$) ด้านรูปแบบมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.75$) ด้านความคงไว้ซึ่งศิลปวัฒนธรรม มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.63$) ด้านความสวยงามมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.25$) ตามลำดับ

สรุปและอภิปรายผล

จากการศึกษาและพัฒนาารูปแบบผลิตภัณฑ์ศิลปหัตถกรรม จากวัสดุต้นตาลประเภทของใช้และของตกแต่ง โดยผู้วิจัยได้กำหนดพื้นที่ในการวิจัยคือ กลุ่มหัตถกรรมตำบลหนองปร่ง อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี เพื่อได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งเอกสารและภาคสนามและนำข้อมูลที่ได้มาทำการออกแบบและร่างแบบ โดยการออกแบบนั้นคำนึงถึงประโยชน์ใช้สอย ความสวยงามและผลิตภัณฑ์นั้นต้องคงไว้ซึ่งศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น ภายใต้กรอบแนวคิดและขั้นตอนของการออกแบบนั้นเป็นการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่เป็นของที่ระลึกและตกแต่ง ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ที่นิยมผลิตกันในกลุ่มผู้บริโภค โดยเน้นใช้วัสดุที่อยู่ในพื้นที่ เพราะวัสดุตลาดบ่งบอกถึงเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นได้อย่างชัดเจน

ก่อนดำเนินการในการออกแบบและผลิตนั้น ทางผู้วิจัยได้ทำการสำรวจรูปแบบผลิตภัณฑ์ทั้งในทางด้านรูปทรง การออกแบบการผลิตที่มีภายในกลุ่ม พบว่า ภาพรวมของรูปแบบผลิตภัณฑ์ศิลปหัตถกรรมจากวัสดุต้นตาลประเภทของใช้และของตกแต่ง ผู้ผลิตได้ทำการผลิตรูปทรงผลิตภัณฑ์นั้นมีความบริสุทธิ์ เนื่องจากชาวบ้านได้คิดสร้างสรรค์ขึ้นโดยปราศจากความรู้เรื่องการออกแบบ กล่าวคือได้พิจารณาถึงการใช้สอยเป็นหลัก และทำตามรูปทรงและรูปแบบที่เกิดจากธรรมชาติรอบตัวและการใช้สอยในชีวิตประจำวัน ส่วนการตกแต่งสีจะเป็นอย่างไรผู้สร้างจะเป็นผู้กำหนดเอง ถึงแม้ทางผู้วิจัยจะเสนอแบบร่างในการออกแบบให้กับชาวบ้าน แต่รูปแบบก็ยังไม่สามารถที่จะสร้างขึ้นมาได้ก็เนื่องจาก กฎเกณฑ์หลายๆ อย่าง เช่น ขั้นตอนในการผลิต ทักษะและฝีมือที่มีอยู่ รวมไปถึงวัสดุและอุปกรณ์ที่มีไม่มากในการผลิตเพราะต้นทุนในการผลิตหรือแรงงานในชุมชนนั้นมีจำนวนจำกัดซึ่งสอดคล้องกับ จูรีรัตน์ บัวแก้ว (บทคัดย่อ : 2550) ที่ว่าสำหรับการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่จำหน่ายนั้น รูปแบบของการผลิตได้ปรับปรุงให้สอดคล้องกับความต้องการของคนรุ่นใหม่โดยกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม ช่วยเหลือในการออกแบบกรรมวิธีการผลิตและสีที่ใช้ แต่ชาวชุมชนไม่นิยมประกอบกรรมตามที่กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมแนะนำเพราะต้นทุนสูงกว่า ผู้ผลิตขาดความรู้ความชำนาญ ผลงานจึงไม่ปราณีต ตลาดจึงไม่กว้างขวางเท่าที่ควร

ในการพัฒนาต้นแบบผลิตภัณฑ์จากต้นตาลนั้น ผู้วิจัยได้คำนึงถึงความชำนาญของช่างผู้ผลิตเป็นหลัก ความเป็นอัตลักษณ์ของรูปแบบผลิตภัณฑ์เดิมภายในชุมชนทั้งด้านวัสดุ กรรมวิธีการผลิต การตกแต่งสีและลวดลาย เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของผู้บริโภคกับวัฒนธรรมสมัยใหม่ที่เปลี่ยนแปลงไปที่ต้องคำนึงถึงหน้าที่ใช้สอยที่เหมาะสมกับราคา รูปทรงเหมาะสมกับวัสดุในการผลิต ซึ่งสอดคล้องกับ (วิวัฒน์ชัย บุญภักดิ์, 2533 : 117) ได้กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงผลิตภัณฑ์หัตถกรรมว่าปัจจุบันผลิตภัณฑ์หัตถกรรมไทยหลายประเภทมีการพัฒนาให้สอดคล้องกับกาลสมัยมากขึ้น

ในหลายด้านคือ ด้านหน้าที่ใช้สอย มีการเพิ่มหน้าที่ใช้สอยตามปกติของหัตถกรรมบางประเภท ด้านผู้ใช้ มีการใช้ผลิตภัณฑ์ประเภทเดียวกันอย่างทั่วถึง ด้านราคา มีการปรับปรุงให้สูงขึ้นกว่าเดิมจากแหล่งผลิต ด้านขนาด จากปกติมาเป็นขนาดใหญ่ เนื่องจากวัตถุประสงค์ที่เปลี่ยนแปลงไป

ประเด็นที่น่าสนใจในการพัฒนาารูปแบบผลิตภัณฑ์ศิลปหัตถกรรม จากวัสดุต้นตาลประเภทของใช้และของตกแต่ง คือ ผู้บริโภคมีความพึงพอใจผลิตภัณฑ์ประเภทของใช้และของตกแต่งที่มีประโยชน์ใช้สอยมาก เพราะตัวของวัสดุต้นตาลนั้นแสดงออกให้เห็นถึงเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นที่ชัดเจนแล้ว ซึ่งการออกแบบก็ยังได้สอดคล้องกับสำนักพัฒนาอุตสาหกรรมในครอบครัวและหัตถกรรม (2544 : 69) ได้ทำการศึกษาแนวทางการพัฒนาสินค้าหัตถกรรมไทยเพื่อการส่งออกโดยผลจากการศึกษาพบว่า ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมไทย มุ่งเน้นประโยชน์ใช้สอยเป็นหลัก สามารถใช้ได้กับการดำรงชีวิตประจำวัน ไม่ว่าจะเป็นเครื่องใช้ต่างๆ ของประดับและตกแต่งบ้าน แต่อย่างไรก็ตามรูปแบบผลิตภัณฑ์ยังเน้นรูปแบบดั้งเดิมและรูปแบบใหม่ผสมผสานกัน คือ แบบเรียบง่ายและรูปแบบที่มีแนวคิดทางด้านศิลปะ แต่ยังคงสะท้อนให้เห็นวัฒนธรรมดั้งเดิม

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการศึกษาแนวทางการพัฒนาารูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมสินค้าของที่ระลึกที่มีลักษณะคล้ายกับวัสดุตลาด ให้มากขึ้น เพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบต่อไป
2. ควรมีการศึกษาแนวทางการประยุกต์ผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่ในชุมชน หรือ ผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) มาผสมผสานกัน แลกเปลี่ยนความรู้กันทั้งทางด้านการผลิต วัตถุดิบ การเก็บรักษาคุณภาพ เพื่อเป็นการสนับสนุนกันเองระหว่างชุมชน และเพื่อเป็นทางเลือกใหม่ให้แก่ตลาด ทั้งยังเป็นการอนุรักษ์ภูมิปัญญาไทยให้คงอยู่
3. ควรมีการศึกษาแนวทางการพัฒนาารูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมสินค้าของที่ระลึกประเภทตาลที่กำลังจะหมดไปในเรื่องของวัสดุ โดยการนำวัสดุแต่ละท้องถิ่นมาผสมผสานกัน เพื่อให้เกิดเป็นผลิตภัณฑ์แบบใหม่และเป็นทางเลือกอีกทางสำหรับผู้บริโภค
4. การพัฒนาารูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมที่ออกแบบมาร่วมกับวัสดุอื่นต้องทราบข้อจำกัดของวัสดุที่จะนำมาออกแบบร่วมด้วยแนวทางการพัฒนาต้องคำนึงถึงปัจจัยในการผลิต รูปแบบของการประยุกต์ วัสดุประกอบอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องและราคา เป็นต้น
5. ควรมีการศึกษาแนวทางการพัฒนาต้นแบบในเรื่องของผลิตภัณฑ์ ไม่ว่าจะเป็นอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องจักร ที่ได้มาตรฐานและเป็นอุตสาหกรรมให้มากขึ้นและทันสมัยกว่านี้

6. ควรมีการศึกษาวัสดุร่วมที่มีคุณสมบัติที่ใกล้เคียงกัน หรือสามารถใช้ร่วมกันได้ เพื่อที่จะนำมาทดแทนในการผลิตงาน
7. ควรประยุกต์ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เข้ากับสังคม วัฒนธรรม ในปัจจุบันและเทคโนโลยีที่เปลี่ยนไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม. (2546). **แนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ หัตถกรรมไทย**. สำนักพัฒนาอุตสาหกรรมในครอบครัวและ หัตถกรรม กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม.
- นิรัช สุดสังข์. (2548). **ออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์
- บุษราคัม เรืองโกสม. (2544). **ศิลปะพื้นบ้าน**. นครสวรรค์ : คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏ นครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์.
- มูลนิธิช่างหัตถกรรมศิลป์ไทย**. (2528). **รูปแบบผลิตภัณฑ์ หัตถกรรมไทย**. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงศึกษาธิการ.
- รัตนพงษ์ จันทร์มา. (2542). **ผลิตภัณฑ์ทองเหลืองสำหรับการตกแต่ง ของกลุ่มหมู่บ้านคลองขุดใหม่** กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร ลาดกระบัง.
- วิบูลย์ ลีสุวรรณ. (2538). **ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน**. กรุงเทพฯ: พับลิคิสิเนสพริ้นท์.
- วิวัฒน์ชัย บุญยศักดิ์. (2533). **ศิลปหัตถกรรมไทย**. กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.